

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Konkurencyjność eksportu rolno-spożywczego i dekompozycja jego zmian w okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej

dr Iwona Szczepaniak, dr Łukasz Ambroziak

Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego

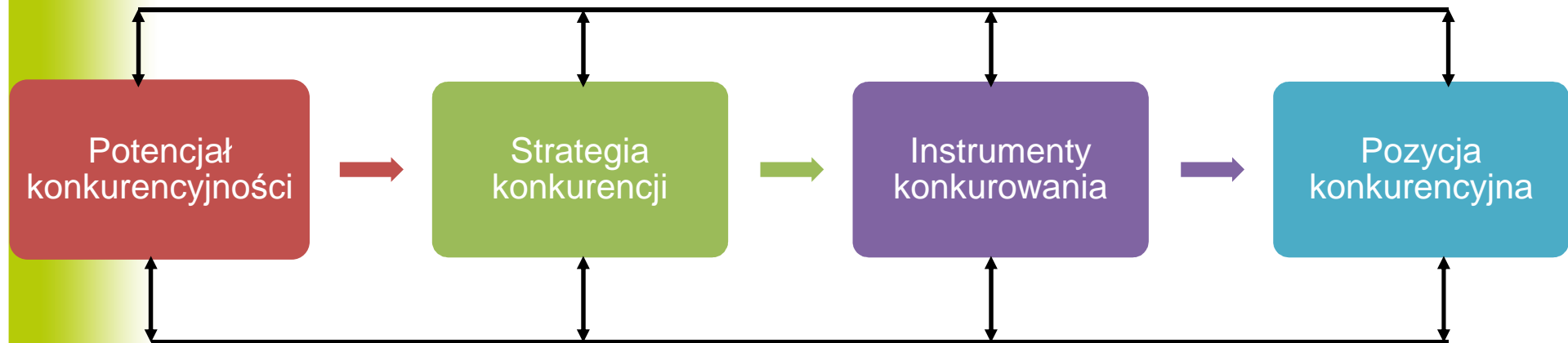
Józefów, 26-28 listopada 2014 r.

Zagadnienia

1. Wprowadzenie – system konkurencyjności
2. Ocena pozycji konkurencyjnej Polski w eksporcie produktów rolno-spożywczych w latach 2003-2013 – analiza przy użyciu wybranych wskaźników
3. Dekompozycja zmian eksportu rolno-spożywczego Polski w latach 2003-2013 – analiza z wykorzystaniem metody stałych udziałów w rynku (*constant market share* – CMS)
4. Wnioski

System konkurencyjności

Uogólniając, można stwierdzić, że posiadany przez przedsiębiorstwo potencjał konkurencyjny warunkuje zastosowanie określonej strategii konkurencji, ta daje podstawy do wyboru określonych instrumentów konkurowania, które z kolei pozwalają na osiągnięcie określonej pozycji konkurencyjnej.

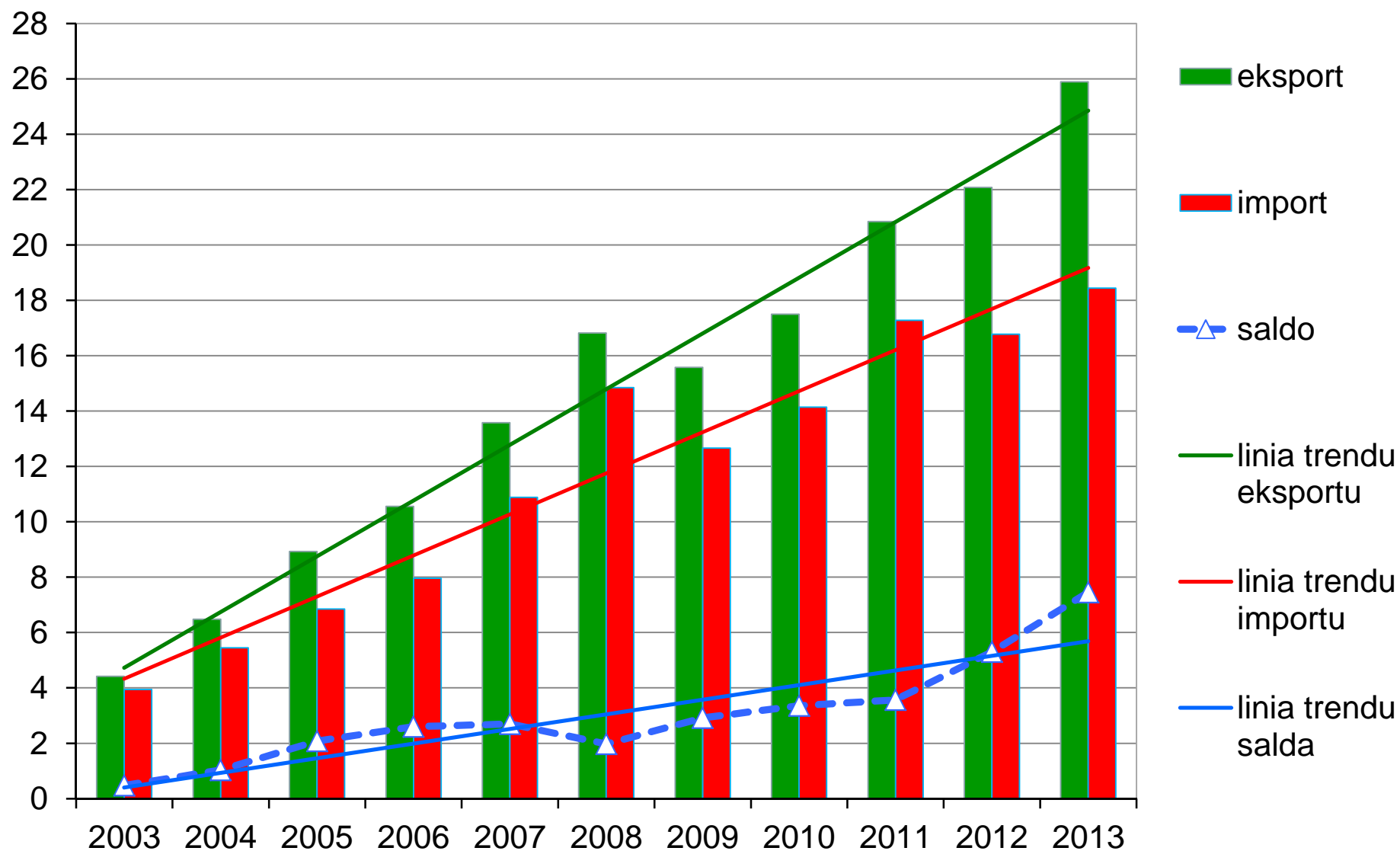

W rzeczywistości relacje pomiędzy tymi czterema elementami systemu konkurencyjności są dużo bardziej złożone...

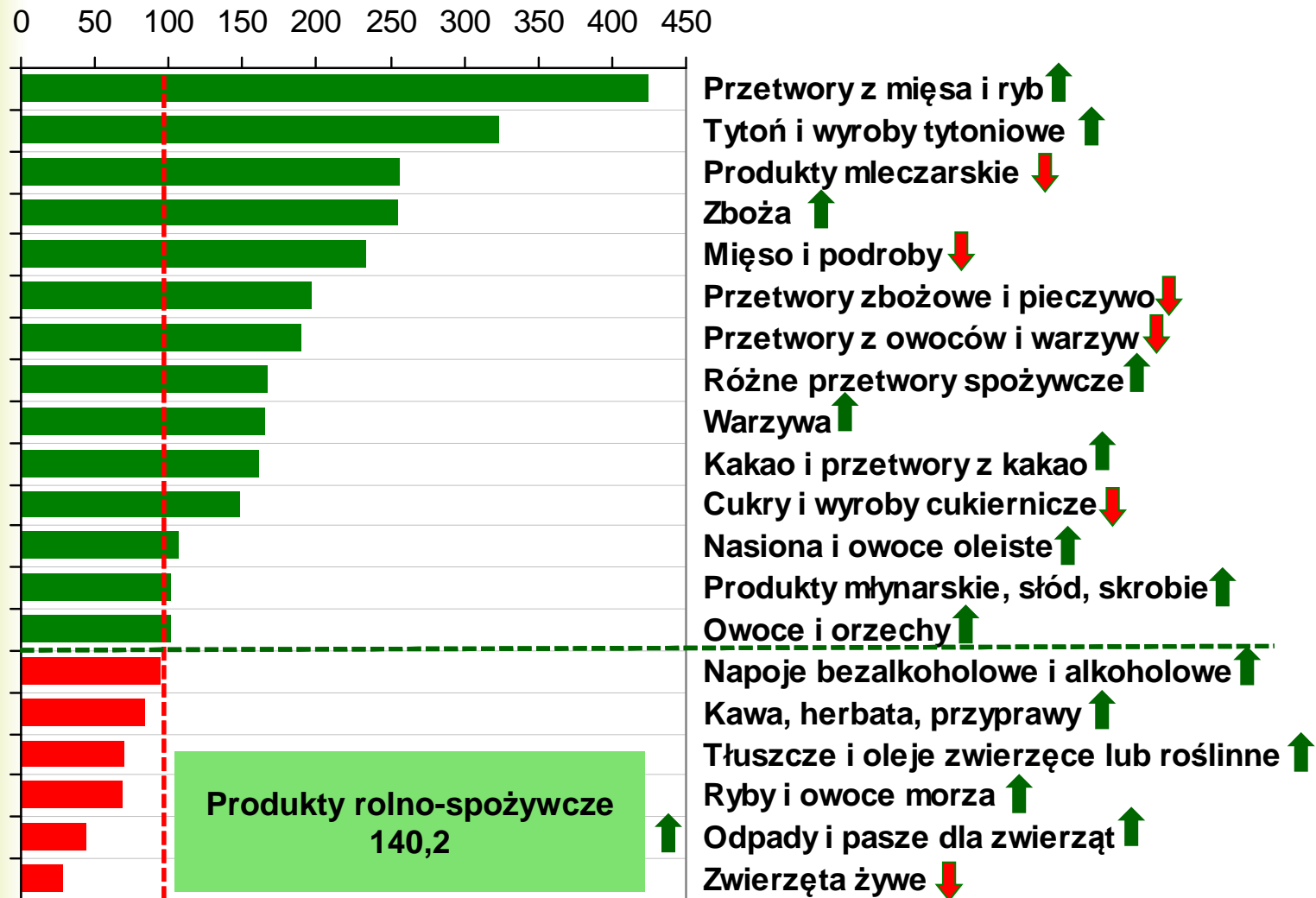

**Ocena pozycji konkurencyjnej Polski
w eksporcie produktów rolno-spożywczych
w latach 2003-2013 – analiza przy użyciu
wybranych wskaźników**

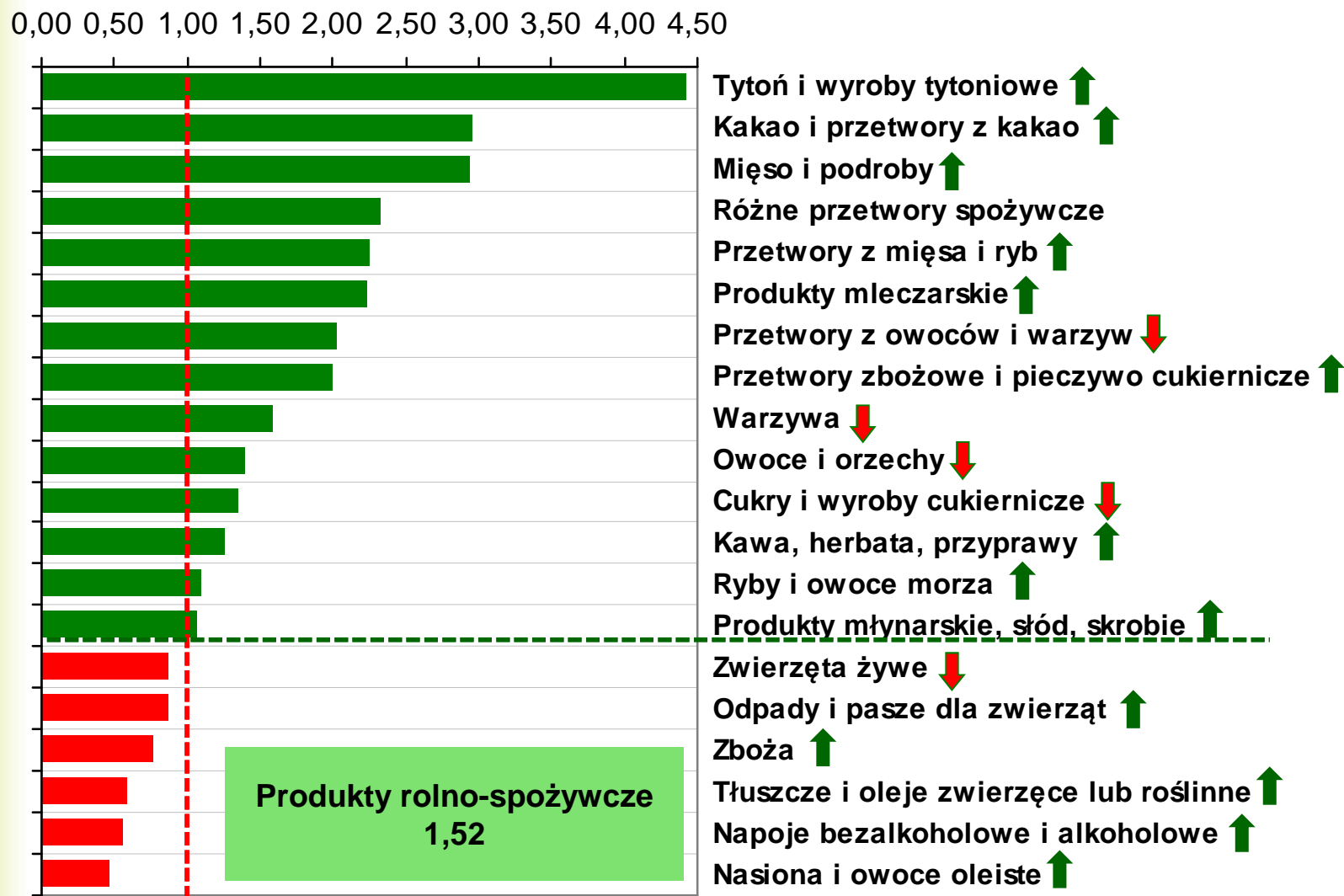
Polski handel produktami rolno-spożywczymi (w mld USD)

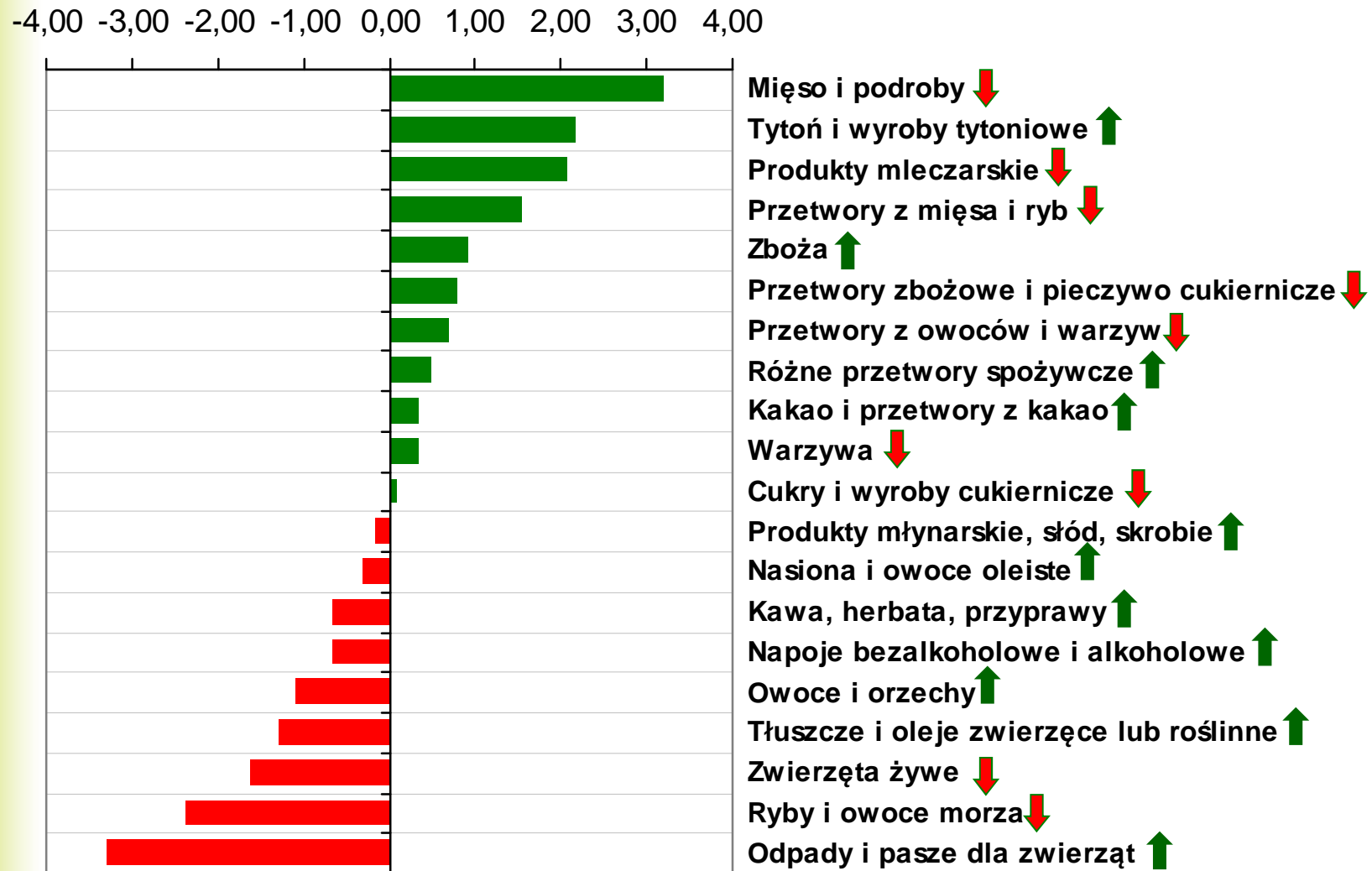
Wskaźniki pokrycia importu eksportem (TC) w 2013 roku w %

Wskaźniki ujawnionych przewag komparatywnych (RCA) w 2013 roku

Wskaźniki relacji eksportowo-importowych Lafaya w 2013 roku

Sumaryczna ocena pozycji konkurencyjnej w oparciu o wybrane wskaźniki (TC, RCA i Lafaya)

Wartość wskaźnika w danym roku				Wskaźnik RCA	
				>1,0	<1,0
Wskaźnik TC	>100	Wskaźnik Lafaya	>0,0		
			<0,0		
	<100		>0,0		
			<0,0		

Sumaryczna ocena pozycji konkurencyjnej w oparciu o wybrane wskaźniki (TC, RCA i Lafaya) w latach 2003-2013

Dział HS	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zmiana w latach 2003-2013
Zwierzęta żywe	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Red	↓ ↓ ↓
Mięso i podroby	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	↓ ↑ ↓
Ryby i owoce morza	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	White	White	Red	White	↑ ↑ ↓
Produkty mleczarskie	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	↓ ↑ ↓
Warzywa	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	↓ ↓ ↓
Owoce i orzechy	White	White	White	White	White	White	White	White	White	White	White	↑ ↓ ↑
Kawa, herbata, przyprawy	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	White	White	↑ ↑ ↑
Zboża	Red	Red	White	Red	Red	Red	White	White	Red	White	White	↑ ↑ ↑
Produkty młynarskie, sód, skrobie	Red	White	Red	Red	Red	Red	Red	White	White	White	White	↑ ↑ ↑
Nasiona i owoce oleiste	Red	Red	Red	Red	White	Red	Red	Red	Red	Red	White	↑ ↑ ↑
Tłuszcze i oleje	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	↑ ↑ ↑
Przetwory z mięsa i ryb	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	↑ ↑ ↓
Cukry i wyroby cukiernicze	Green	Green	Green	Green	Green	Green	White	Green	White	Green	Green	↓ ↓ ↓
Kakao i przetwory z kakao	White	White	White	White	White	White	White	White	Green	Green	Green	↑ ↑ ↑
Przetwory zbożowe i pieczywo	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	↓ ↑ ↓
Przetwory z owoców i warzyw	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	↓ ↓ ↓
Różne przetwory spożywcze	White	White	White	White	White	Green	Green	Green	Green	Green	Green	↑ ↑ ↑
Napoje bezalkoholowe i alkoholowe	Red	Red	White	White	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	↑ ↑ ↑
Odpady i pasze dla zwierząt	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	↑ ↑ ↑
Tytoń i wyroby tytoniowe	White	Red	White	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	↑ ↑ ↑

**Dekompozycja zmian eksportu
rolno-spożywczego Polski
w latach 2003-2013
– analiza z wykorzystaniem metody
stałych udziałów w rynku
(*constant market share* – CMS)**

Metoda stałych udziałów w rynku (CMS) wg Leamera i Sterna (1970)

Zmiana wartości eksportu danego kraju między rokiem bazowym 0 a obliczeniowym t

$$V_t^A - V_0^A = rV_0^A + \sum_{i=1}^n (r_i - r)V_{i0}^A + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m (r_{ij} - r_i)V_{ij0}^A + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m (V_{ijt}^A - V_{ij0}^A - r_{ij}V_{ij0}^A)$$

Diagram illustrating the decomposition of the change in export value into four effects:

- efekt zmiany popytu światowego** (World demand effect): rV_0^A
- efekt struktury towarowej** (Commodity structure effect): $\sum_{i=1}^n (r_i - r)V_{i0}^A$
- efekt struktury geograficznej** (Geographic structure effect): $\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m (r_{ij} - r_i)V_{ij0}^A$
- efekt konkurencyjności** (Competitiveness effect): $\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m (V_{ijt}^A - V_{ij0}^A - r_{ij}V_{ij0}^A)$

gdzie:

V_t^A - wartość eksportu kraju A w okresie t ,

V_{it}^A - wartość eksportu produktu i przez kraj A w okresie t ,

V_{ijt}^A - wartość eksportu produktu i przez kraj A na rynek j w okresie t ,

r - tempo wzrostu światowego eksportu między rokiem 0 i t ,

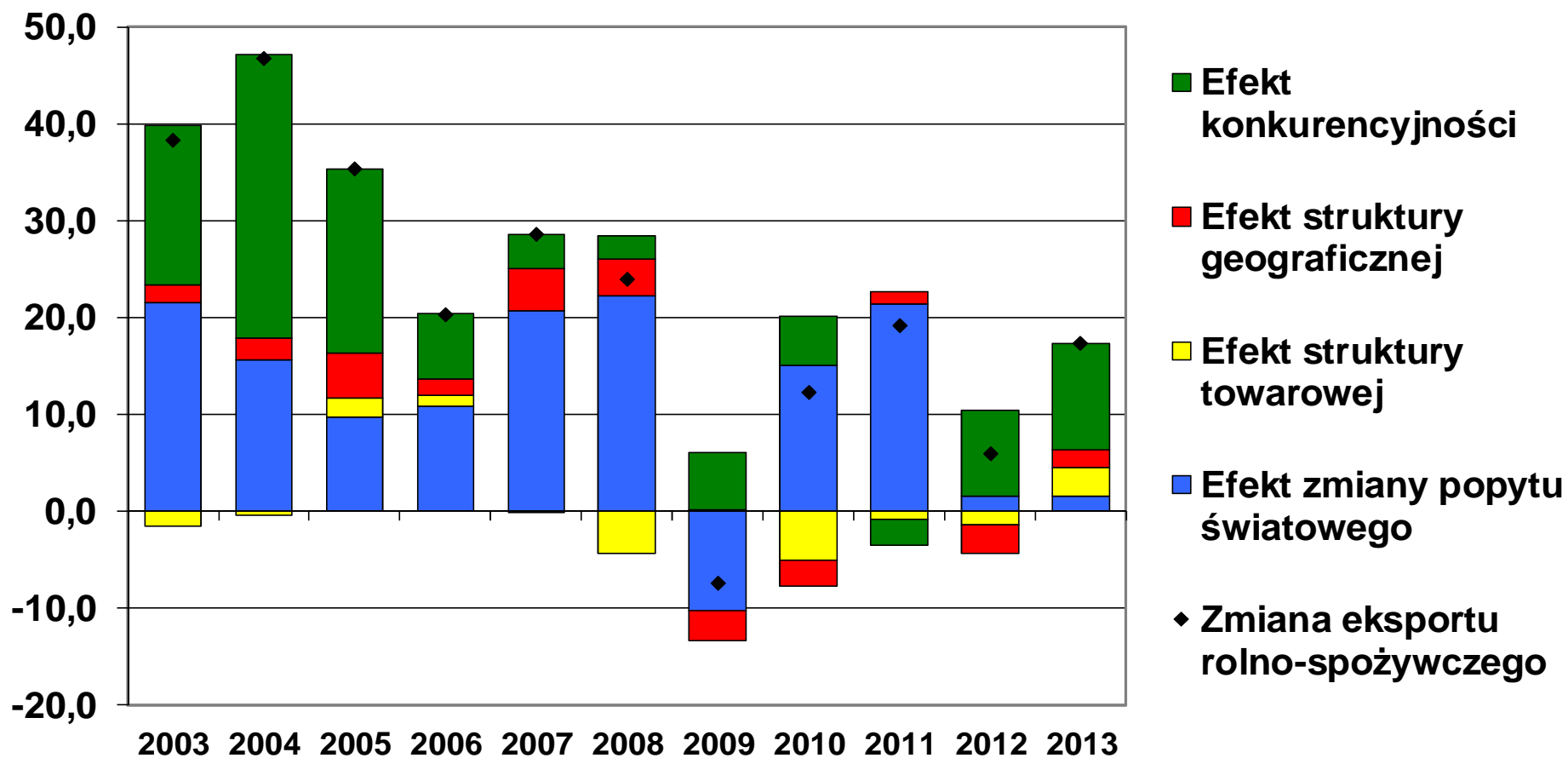
r_i - tempo wzrostu światowego eksportu produktu i między rokiem 0 i t ,

r_{ij} - tempo wzrostu światowego eksportu produktu i na rynek j między rokiem 0 i t ,

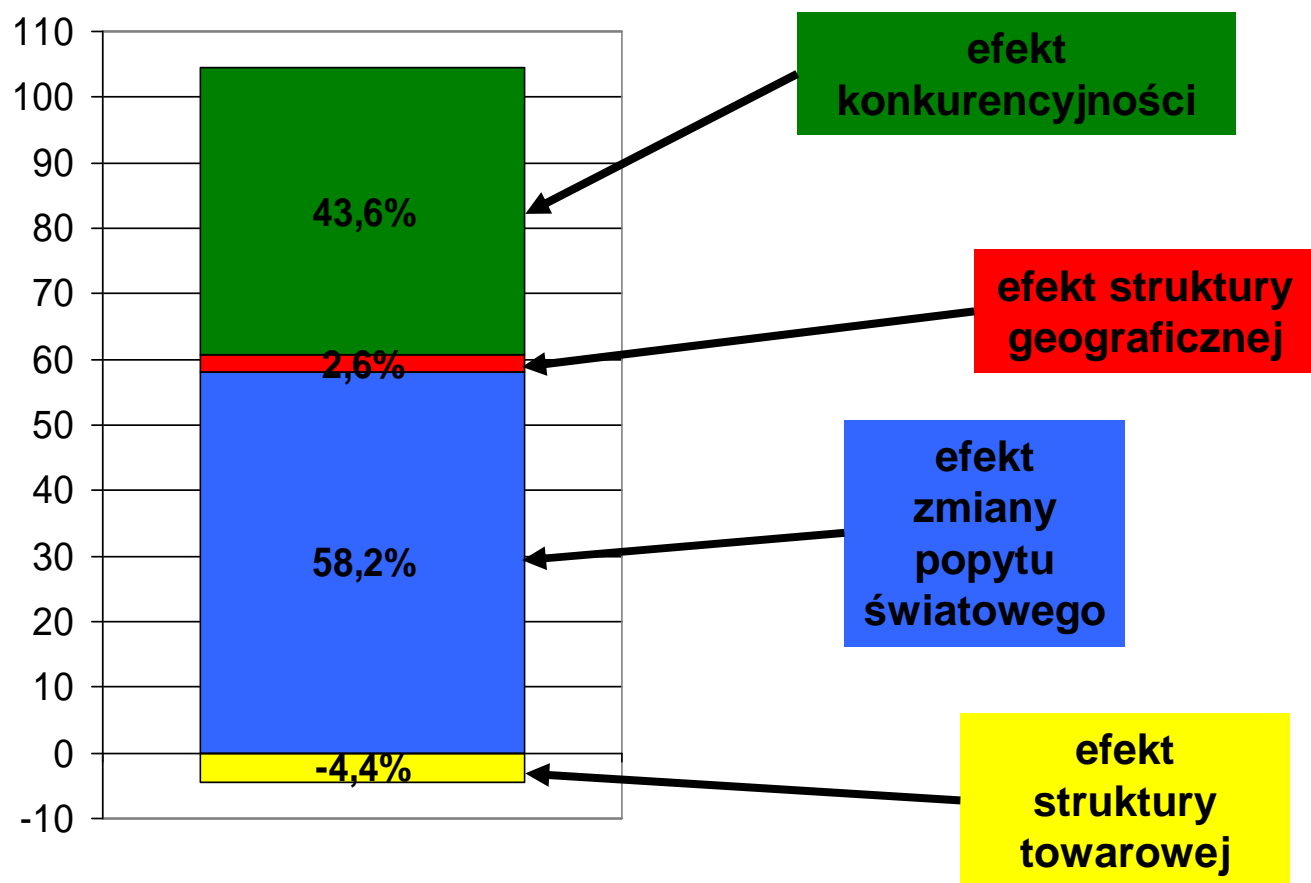
n - liczba produktów w eksporcie kraju A;

m - liczba partnerów handlowych w eksporcie kraju A.

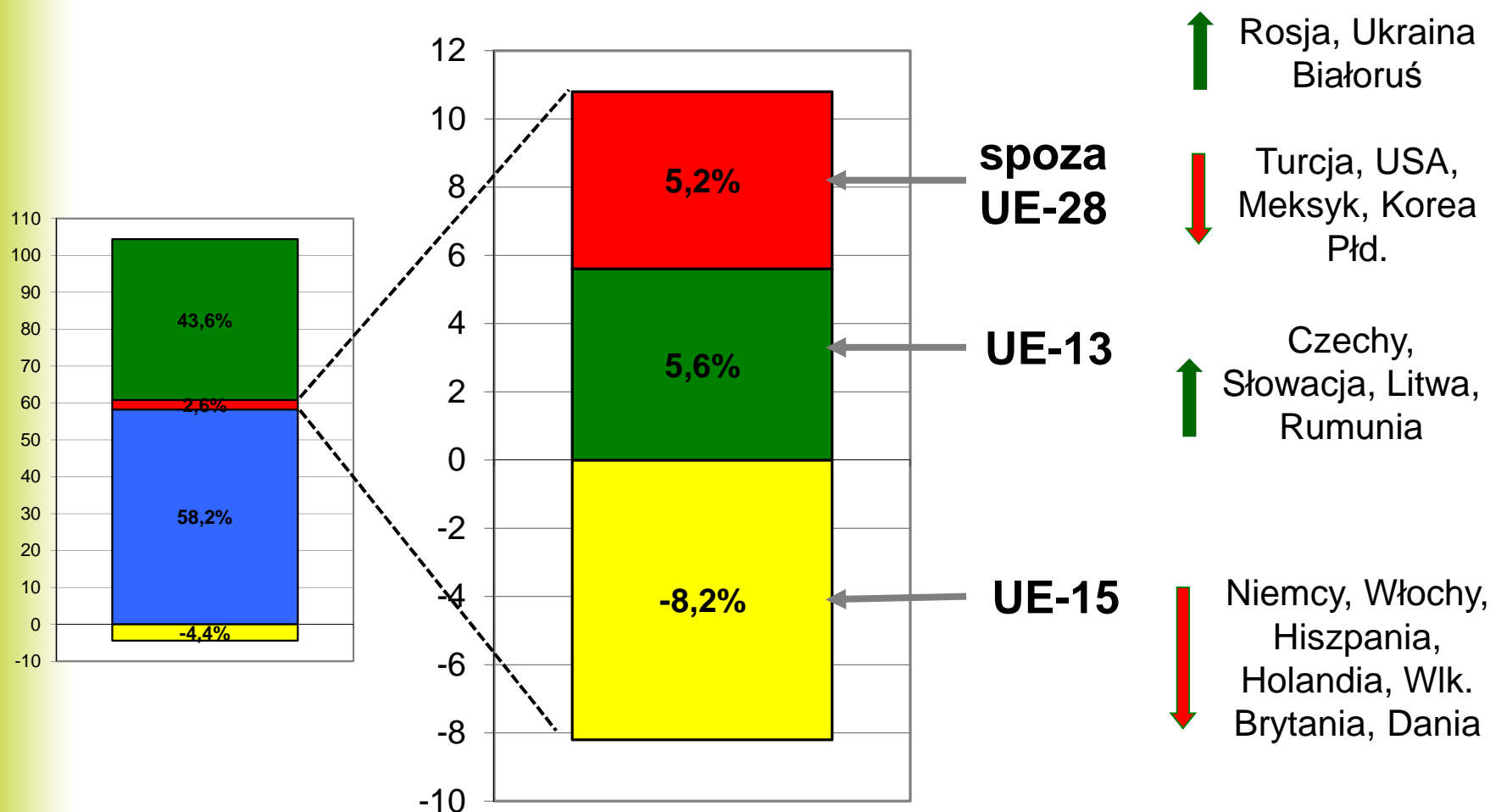
Dekompozycja zmian eksportu rolno-spożywczego Polski w latach 2003-2013, w % (w stosunku do roku poprzedniego)

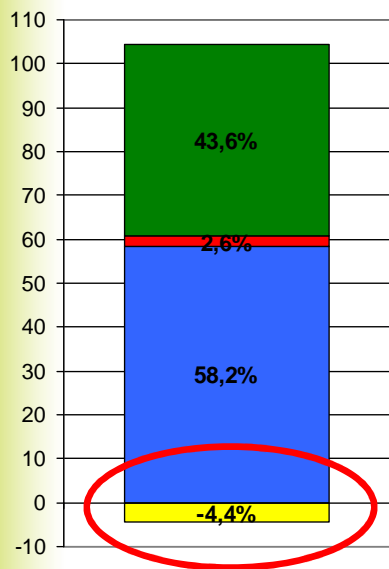
Dekompozycja skumulowanych zmian eksportu rolno-spożywczego Polski w latach 2004-2013, w % skumulowanej wartości tego wzrostu

Zagregowany efekt struktury geograficznej w eksporcie rolno-spożywczym Polski w latach 2004-2013 według głównych grup partnerów (w % zagregowanej zmiany wartości eksportu w tym okresie)

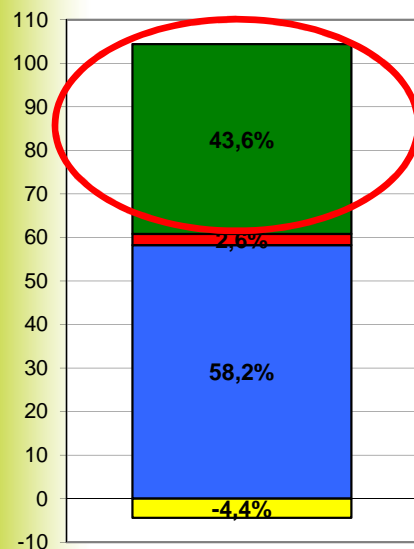

Zagregowany efekt struktury towarowej w eksporcie rolno-spożywczym Polski w latach 2004-2013 według działów HS (w % zagregowanej zmiany wartości eksportu w tym okresie)

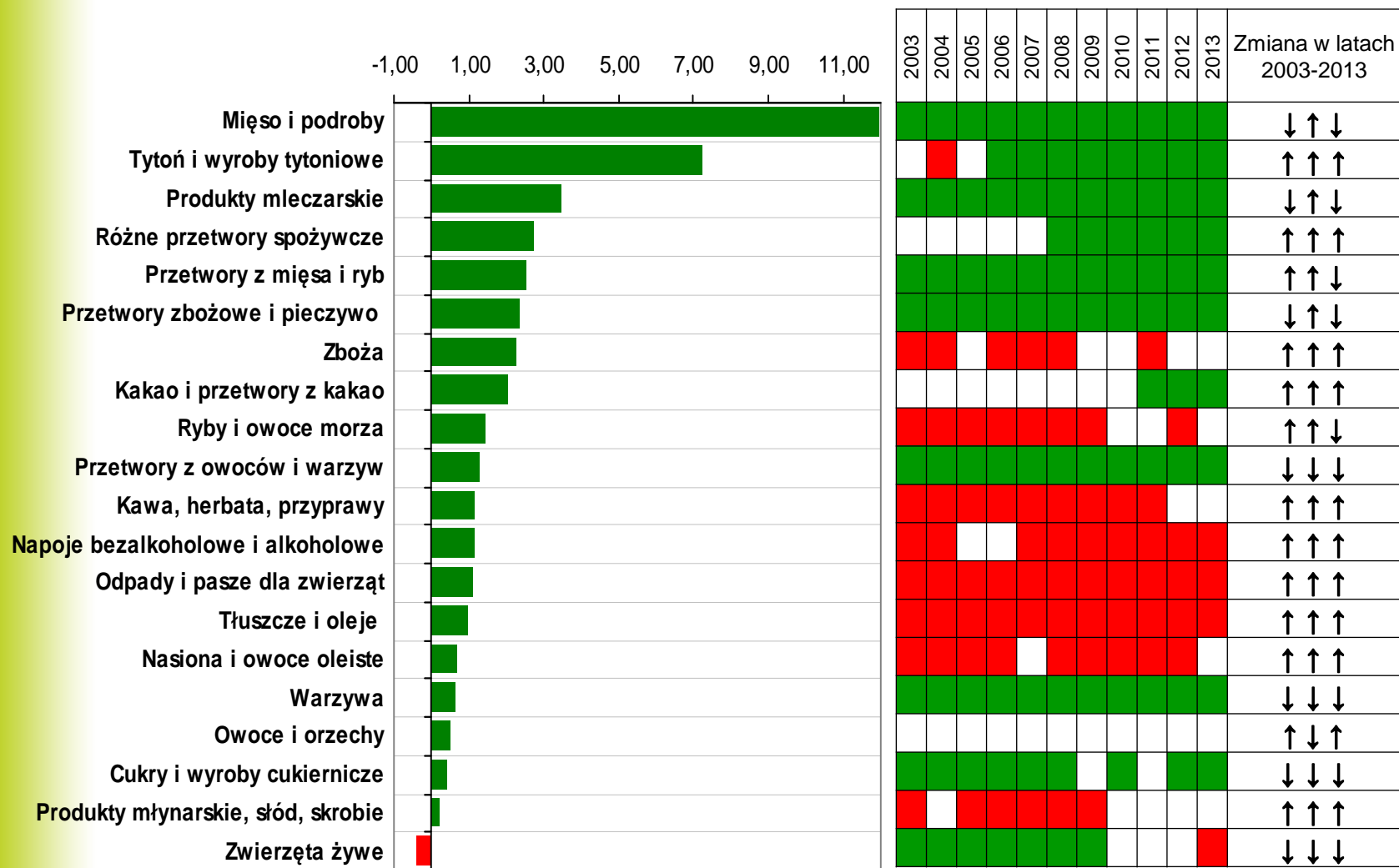

Zagregowany efekt konkurencyjności w eksporcie rolno-spożywczym Polski w latach 2004-2013 według działów HS (w % zagregowanej zmiany wartości eksportu w tym okresie)

Pozycja konkurencyjna a zagregowany efekt konkurencyjności

Wnioski

- Sumaryczna ocena pozycji konkurencyjnej Polski w handlu produktami rolno-spożywczymi na rynku światowym w latach 2003-2013, oparta na analizie wybranych trzech wskaźników konkurencyjności (TC, RCA i Lafaya), ukazuje zróżnicowaną sytuację tego sektora w układzie towarowym.
- Polska posiadała przewagi komparatywne w handlu następującymi grupami produktów: mięso i podroby, produkty mleczarskie, warzywa, przetwory z mięsa i ryb, przetwory zbożowe i pieczywo cukiernicze oraz przetwory z owoców i warzyw. Dobra była także pozycja konkurencyjna działu cukry i wyroby cukiernicze oraz tytoń i wyroby tytoniowe.
- W okresie członkostwa Polski w UE w wielu grupach produktów nastąpiła znacząca poprawa notowań poszczególnych wskaźników. Tym samym zwiększył się w eksporcie rolno-spożywczym ogółem udział (z ok. 60% do 70%) produktów, w zakresie których Polska posiadała przewagi komparatywne na rynku światowym.

Wnioski

- Dekompozycja zmian eksportu rolno-spożywczego Polski w latach 2003-2013 (przeprowadzona metodą stałych udziałów w rynku – CMS) wskazuje, że blisko 60% skumulowanego w tym okresie wzrostu eksportu było efektem rosnącego popytu światowego na żywność.
- Niewielki dodatni efekt struktury geograficznej wynikał przede wszystkim z koncentracji polskich eksporterów na krajach UE-15, w których popyt na produkty rolno-spożywcze wzrastał jednak wolniej niż przeciętnie na świecie.
- W polskim eksporcie rolno-spożywczym dominowały grupy produktów, na które światowy popyt wzrastał relatywnie wolniej, stąd też skumulowany efekt struktury towarowej był ujemny.
- Ponad 40% skumulowanego wzrostu eksportu rolno-spożywczego Polski w okresie członkostwa wynikało z efektu konkurencyjności. Wśród grup towarów największą wartość efektu konkurencyjności generowały: mięso i przetwory, tytoń i wyroby tytoniowe, produkty mleczarskie, zboża i przetwory zbożowe.

Dziękujemy za uwagę!